

T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ
BİREYSEL BAŞVURU FORMU

İÇTÜZÜĞÜN 68. MADDESİNE GÖRE
ÖNCELİKLİ GÖRÜŞME TALEBİMİZ BULUNMAKTADIR

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesine göre hazırlanmıştır.

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

I- KİŞİSEL BİLGİLER

A- GERÇEK KİŞİLER İÇİN

BAŞVURUCUNUN

1- T.C. KİMLİK NUMARASI :

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2- ADI: SELAHATTİN

3 - SOYADI : DEMİRTAŞ

4- CİNSİYETİ: ERKEK :

X

KADIN :

--

5- UYRUĞU: TC

6- MESLEĞİ: HUKUKÇU – MİLLETVEKİLİ

7- DOĞUM YERİ/TARİHİ: PALU

1	0	0	4	1	9	7	3
---	---	---	---	---	---	---	---

8- YAZIŞMA ADRESİ: EDİRNE F TİPİ KAPALI CEZAEVİ

9- TELEFON NUMARASI VE ELEKTRONİK POSTA ADRESİ

a- EV :-

b- İŞ :-

c- CEP :-

ç- ELEKTRONİK POSTA ADRESİ :-

A- Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:

Başvurucu Selahattin DEMİRTAŞ'ın başvuruya konu şikayetleri ve hukuksal durumu aşağıda özetlenmiştir:

- 1- Başvurucu Selahattin Demirtaş, 2012 yılında Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) kurulması sonrasında 22 Haziran 2014'te Figen Yüksekdağ ile birlikte bu partinin eş başkanlığına seçilmiş ve 2014 yılında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde % 9,76 oy almıştır. Başvurucu halen HDP milletvekilidir ve 24 Haziran 2018 tarihinde düzenlenecek seçimlerde HDP'nin cumhurbaşkanı adaydır.
- 2- Başvurucu, daha önce Anayasa Mahkemesi'nin 21.12.2017 tarih ve 2016/25189 başvuru numaralı kararında da anlatıldığı üzere 4 Kasım 2016 tarihinde tutuklanarak Edirne F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na gönderilmiştir ve hala burada tutuklu bulunmaktadır.
- 3- Başvurucunun 4 Kasım 2016 tarihinde tutuklanması sonrasında yapılan tutuklama, tutukluluk devam ve tahliye istemlerinin reddine ilişkin tüm kararlara karşı yapılan itirazlar reddedilmiştir. 22 Haziran 2017 ve 3 Ekim 2017 tarihleri arasında ise

yapılması gereken üç tutukluluk incelemesi ise HİÇ YAPILMAMIŞTIR. Başvurucu hakkında açılan dava Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesinde devam ederken, başvurunun tutukluluk durumuna ilişkin iki itirazı da incelenmemiştir. Bunlardan ilki bizzat müvekkilce kaleme alınan 5 sayfalık itiraz/tahliye talebi, diğeri ise 31.03.2017 tarihli tutukluluk halinin devamına vekaleten yapılan itiraz talebidir.

Bunlar:

4-

- a) 04.11.2016 Tarihli Tutuklama Kararı, 08.11.2016 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 11.11.2016 Tarihli İtirazın Reddi Kararı
- b) 01.12.2016 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 05.12.2016 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 08.12.2016 Tarihli İtirazın Reddi Kararı
- c) 30.12.2016 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 13.01.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 24.01.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı,
- d) 01.02.2017 Tarihli Tensiple Tahliye Talebi, 02.02.2017 Tarihli Tahliye Talebinin Reddi Kararı
- e) 01.03.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 03.03.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 14.03.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı
- f) 31.03.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 07.04.2017 tarihli İtiraz Dilekçemiz, Başvurucunun 13.02.2017 Tarihli Tahliye Talebi (Bu itirazımız ile ilgili bir karar verilmemiştir.
- g) 28.04.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 09.05.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 15.05.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı,
- h) 30.05.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 06.06.2017 İtiraz Dilekçemiz, 15.06.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı
- İ) 22.06.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 30.06.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 10.07.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı
- İ) 03.10.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 11.10.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 25.10.2017 Tarihli İtirazın Reddi Kararı,
- j) 27.10.2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararı, 13.11.2017 Tarihli İtiraz Dilekçemiz, 22.11.2017 tarihli itirazın reddi kararı,
- k) 24/11/2017 ve 07/12/2017 Tarihli Tutukluluk Devam Kararları, 14.12.2017 İtiraz Dilekçemiz, 14.12.2017 Tarihli İtirazların Reddi Kararı

Yine 23.01.2018, 22.02.2018, 30.03.2018, 03.04.2018 ve 19.04.2018 tarihli itiraz ve tahliye taleplerimiz de öncekiler gibi CMK'nin 100. Maddesinin 3. fıkrasında sayılan matbu gerekçelerle reddedilmiştir.

- 5- 22 Haziran 2017 ve 3 Ekim 2017 tarihleri arasında ise yapılması gereken üç tutukluluk incelemesi ise hiç yapılmamıştır. 03.10.2017 tarihinde yapılan tensip ile ilk duruşmanın 07.12.2017 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Başvurucunun, tutuklandığı 4 Kasım 2016 tarihinden sonra iş bu dosyada ilk kez 1 yıl 1 ay 3 gün sonra hakim huzuruna çıkmasına karar verilmiştir. 3 Ekim 2017 tarihli tensip kararıyla

başvurucunun tutuk halinin devamına karar verilmiş, bu karara karşı 11.10.2017 tarihinde yapılan itiraz, 25.10.2017 tarihinde Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesince reddedilmiştir. Tarafımıza 31.10.2017 tarihinde tebliğ edilen bu karara karşı Anayasa Mahkemesi'ne 24.11.2017 ikinci kez bireysel başvuruda bulunulmuştur. Ancak bu başvuru ile ilgili henüz herhangi bir karar verilmediği gibi, geri dönüş olmadığından başvuru numarası bile tarafımızca bilinmemektedir.

- 6- Başvurucu Selahattin Demirtaş'ın tutuklu yargılandığı dosyanın yargılamasına Aralık, Şubat ve Nisan aylarında devam edilmiştir. 7 Aralık 2017 [EK-1], 14-15-16 Şubat 2018 [EK-2] ve 11-12-13 Nisan 2018 [EK-3] tarihlerinde görülen ve başvurunun Ankara'ya gelerek başta 6-8 Ekim olayları olmak üzere tutuklu yargılanmasına gerekçe gösterilen iddialar üzerine savunma yaptığı duruşmalarda başvurunun tutuk halinin devamına karar verilmiştir.
- 7- Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 5 Ocak 2018 tarihli tutuk halinin devamı kararına 23 Ocak 2018 tarihinde [EK-4]; 16 Mart 2018 tarihli tutuk halinin devamı kararına 3 Nisan 2018 tarihinde [EK-5]; 13 Nisan 2018 tarihli duruşmada verilen tutuk halinin devamı kararına 19 Nisan 2018 tarihinde [EK-6] itiraz edilmiştir. Başvurucu hakkında verilen tutuk halinin devamı kararları, daha önce de belirttiğimiz üzere, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına aykırı şekilde basmakalıp ve matbu gerekçelerden oluşmaktadır.
- 8- 30 Mart 2018 tarihinde başvuru avukatları tarafından "Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesi ile belirlenen azami tutukluluk süresi dolan Selahattin Demirtaş'ın, TCK'nin 214. maddesinin 1. fıkrasında, 214. maddenin 3. fıkrası yollamasıyla 2911 s. kanunun 27. maddesi delaletiyle 34. maddenin 1. ve 2. cümlelerinde düzenlenen suçlar yönünden mevcut tutukluluğunun kaldırılması" yönünde tahliye talebinde bulunulmuştur. [EK-7] Bu talep, 13.04.2018 tarihli duruşma ara kararı ile "TMK 4 kapsamında kalan suçlardan olduğu" gerekçesi ile reddedilmiştir. [EK-8]
- 9- Başvurucunun 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacak cumhurbaşkanlığı seçiminde HDP'nin cumhurbaşkanı adayı olduğunun kesinleşmesiyle birlikte, hala HDP milletvekili olan ve cumhurbaşkanlığı adaylığı için seçim kampanyası yürütmesi gereken başvurunun Anayasa'nın 67. maddesi ve AİHS'ye Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. maddesi kapsamında güvence altına alınan "Serbest Seçim Hakkı" da dikkate alınarak 15 Mayıs 2018 tarihinde tahliyesi için yeni bir talepte bulunulmuştur. [EK-9]
- 10- Bu talep, 21 Mayıs 2018 tarihinde, bir hakimin muhalefet şerhi ile reddedilmiştir. [EK-10] Bu karara, 22 Mayıs 2018 tarihinde itiraz edilmiştir. [EK-11] Tahliye talebinin reddi kararı avukatlara tebliğ edilmeden önce Anadolu Ajansı ve A Haber'de çıkmıştır.

11- Bu karara karşı yapılan itiraz da Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2018/144 D. İş sayılı ve 23 Mayıs 2018 tarihli karar ile yine somut hiçbir gerekçe gösterilmeden reddedilmiştir. [EK-12]

12- Tüm bu nedenlerle, Cumhurbaşkanı adayı olan başvuru adına yeniden Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunma zorunluluğu doğmuştur.

B- Bireysel Başvuru Kapsamındaki Haklardan Hangisinin Hangi Nedenlerle İhlal Edildiği Ve Buna İlişkin Gerekçeler Ve Delillere Ait Özlü Açıklamalar:

Anayasa'nın 19. Maddesi ile AİHS'nin 5. Maddesi İle Güvence Altına Alınan Özgürlük ve Güvenlik Hakkının İhlali

13- Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, 2016/25189 başvuru numaralı kararında başvurunun tutuklu yargılanmasına ilişkin delillerin makul şüphe taşıdığını söyleyerek bu konudaki şikayetimizi açıkça dayanaktan bularak reddetmişse de, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hakkında yürütülen 31 soruşturma fezlekesinin birleştirilerek başvurunun tutuklanmasında ve 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana hala tutuklu yargılanıyor olmasında hukuki bir yön bulunmamaktadır.

14- Başvuru hakkında hazırlanan fezlekelere bakıldığında başvuru, HDP eş genel başkanı ve milletvekili olarak katıldığı basın açıklamaları, cenaze törenleri, eylemler, gösteriler sırasında yaptığı konuşmalar nedeniyle DTK yöneticiliği, KCK üyeliği ve örgüt propagandası yapma, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme, suç işlemeye tahrik etme, 2911 sayılı Kanun'a muhalefet etme, suçu ve suçluyu övme, örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçları ile yargılanmaktadır.

15- Başvurunun dava dosyasındaki deliller, başvurunun bu suçlardan yargılanması için 'makul şüphe' oluşturmaya yetmediği gibi, tutuk halinin devam ediyor olması da Anayasa ve AİHS'ye aykırıdır.

16- AİHM'nin AİHS'nin 5. maddesinin 3. fıkrası ile ilgili yerleşmiş içtihatlarına göre, devam eden tutukluluğun geçerliliğinin olmazsa olmaz (sine qua non) koşulu olarak makul şüphenin devam ediyor olması gerekir, ancak belirli bir zaman geçtikten sonra bu da yeterli olmaz ve Mahkeme, (1) yargı makamları tarafından ifade edilen diğer gerekçelerin özgürlükten mahrum bırakılmayı haklı kılıp kılmadığı, (2) bu gerekçelerin "ilgili" ve "yeterli" olup olmadığı, yargılamanın yürütülmesi sırasında ulusal makamların 'özel itina' gösterip göstermediğini tespit etmek zorundadır. Mahkeme ayrıca, ne kadar kısa sürdüğünden bağımsız olarak, tutukluluğun her aşaması için yetkili makamların bunun haklılığını ikna edici bir şekilde göstermekle yükümlü olduğuna karar vermiştir.

- 17- Mahkeme'nin içtihatlarında tutukluluğun haklılığına ilişkin 'ilgili' ve 'yeterli' neden olduğu farz edilen durumlar (makul şüphenin varlığı ile birlikte) kaçma tehlikesi, tanıklar üzerinde baskı veya delilleri karartma riski, gizli ve hileli anlaşma riski, yeniden suç işleme riski, kamu düzenin bozulmasına neden olma riski ve tutuklunun korunması ihtiyacı gibi ek gerekçeler içermektedir.
- 18- Yerel mahkemenin dayandığı diğer gerekçelerin zayıflığı ışığında, zamanla bu ek gerekçelerinin hangilerinin gerekli olduğu sorunu ortaya çıkmaktadır. AİHM bu nedenle bir içtihat değişikliğine gitmiş, Buzadji v. Moldova kararıyla içtihadında önemli bir değişiklik yaparak tutukluluğun sürmesi için gereken nedenlerin tutukluluğun başlangıcında da var olmasını öngörmüştür. Bu karar itibarıyla tutuklama kararı verilebilmesi için sadece "makul şüphe" artık yeterli değildir, buna ek olarak, kaçma şüphesi, delilleri karartma ihtimali gibi ek gerekçelerin de tutuklama kararında gerekçelendirilmesi gerekmektedir. (Buzadji v. Moldova, [BD], Başvuru no. 23755/07, 05.07.2016)
- 19- Başvurucu bakımından bu makul şüphe en başından itibaren olmadığı gibi, artık 19. ayını dolduran tutuk hali bakımından tutukluluğun sürdürülebilir bir gerekçesi de kalmamıştır. Yukarıda da yer verdiğimiz üzere, başvurucunun avukatları tarafından 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana yapılan bütün tahliye talepleri ve tutuk halinin devamı kararına yapılan itirazlar gerekçesiz olarak reddedilmekte, Mahkeme, tutuk halinin devamı kararlarını da yine Anayasa Mahkemesi ve AİHM tarafından artık 'basmakalıp' olarak kabul edilen matbu gerekçelerle reddetmektedir.
- 20- Bu kararların en son örneği, Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 21 Mayıs 2018 tarihli ve 20. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 23 Mayıs 2018 tarihli 2018/144 Değişik iş sayılı kararlarıdır. Muhalif hakim de belirttiği üzere, başvurucunun Cumhurbaşkanı adayı olduğu göz önünde bulundurulduğunda halen CMK'nin 100. Maddesinin 3. Fıkrasındaki gerekçelerle tutuklu yargılanıyor olması serbest seçim hakkının da ihlalidir. Öte yandan, devam eden tutukluluğun sürdürülme dayanaklarının da irdelenmesi gerekmektedir. Başvurucunun tutuklandığı 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana dosya içeriği itibarıyla aleyhine ağırlaşan bir delil durumu bulunmamaktadır. Bilakis, aradan geçen bunca zaman zarfında yargılama dosyasına yeni tek bir delil girmediği gibi, var olan delil durumunun başvuru lehine zayıfladığı görülmüştür. Mercek isimli gizli tanığın aslında var olmadığının Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü tarafından teyidi buna örnektir. Dolayısıyla kişinin tutuk halinin devam edip etmeyeceğine ilişkin karar verilirken dosya içeriği itibarıyla delil durumunun kişi lehine değişip değişmediğinin muhakkak değerlendirilmesi gerekmektedir. Yargılama makamları tarafından bugüne kadar başvuru aleyhine hangi delillerin ne şekilde ağırlaştığına ilişkin herhangi bir veri ortaya konulamamıştır.
- 21- Aksine başvurucunun kesinleşen Cumhurbaşkanlığı adaylığının dosya kapsamında başvuru lehine tutukluluğun devamı konusunda lehe yorumlanması gereken bir olgu olduğu kabul edilmelidir. Bu kapsamda bakıldığında ise, tutukluğun devamının

koşullarından olan delil karartma ve kaçma şüphesinin başvuru açısından ülkeyi yönetmeye aday bir kişi olarak artık kalmadığı savunulabilir. Yargılama makamı, değişen siyasi koşulların hukuken tutukluluk durumuna etkisini değerlendirirken tutuk halinin hangi zorunlu sosyal ihtiyaçtan kaynaklandığı herhangi bir şekilde ortaya konulamamıştır.

22- Bu haliyle bakıldığında başvuru açısından dosya kapsamında 4 Kasım 2016 tarihinde Diyarbakır 4. Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilen tutuklama kararında ifade edilen ‘kuvvetli suç şüphesinin’ üstüne yeni hiçbir delil ya da olgu eklenmemiştir.

23- Başvurucunun dava dosyasındaki deliller dikkate alındığında delil karartma imkanı yokken ve cumhurbaşkanlığı adaylığı için seçim çalışması ve miting yapmak üzere tahliyesini talep ederken kaçma şüphesinden bahsederek tutuk halinin devamı kararı vermek Anayasa’nın 19/3. maddelerindeki tutuklama nedenlerinin varlığını gösteren bir gerekçe bulunmadığından, Anayasa’nın 19. maddesinin 3. fıkrasını ihlal etmiştir.

24- Öte yandan hukuka uygun olarak tutuklanan bir kişinin, suç işlediği yönünde kuvvetli belirti ve tutuklama nedeninin varlığı devam ettiği sürece ilke olarak belli bir süreye kadar tutukluluk halinin makul kabul edilebilir. Makul sürenin hesaplanmasında sürenin başlangıcı, başvurunun ilk kez yakalanıp gözaltına alındığı durumlarda bu tarih, doğrudan tutuklandığı durumlarda ise tutuklama tarihidir. Sürenin sonu ise kural olarak kişinin serbest bırakıldığı ya da ilk derece mahkemesince hüküm verildiği tarihtir.

25- Başvurucu, 4 Kasım 2016 tarihinde tutuklanmış, 16 Nisan 2017 referandumunu ve gidişata göre 24 Haziran 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı seçimini cezaevinde geçirmiş, geçirecektir. Oysa Anayasa Mahkemesi, 2013 yılında, milletvekillerinin tutuklu yargılanması nedeniyle seçilme ve milletvekili olarak siyasi faaliyette bulunma haklarının ihlal edilmesine ilişkin Mustafa Ali Balbay başvurusunda bu konuda bir ilke kararına imza atmış ve tutuklama kararının milletvekili seçilen başvurunun fiilen milletvekilliği görevini yerine getirememesine neden olduğuna, bunun da özgürlük ve güvenlik hakkı ile birlikte seçme ve seçilme hakkının ihlaline neden olduğuna karar vermiştir.(*Dipnot 1*) Bu kararı, aralarında şu an tutuklu bulunan Hakkari milletvekili Selma Irmak için verilen Kemal Aktaş ve Selma Irmak başvurusuna ve Faysal Sarıyıldız başvurusuna dair karar izlemiştir.(*Dipnot 2*) Bu kararların da gereği olarak başvuru vekiller tahliye edilmişlerdir. Üstelik Anayasa Mahkemesi, Sarıyıldız, Aktaş ve Irmak hakkında tahliye kararını başvuru yapıldıktan yalnızca üç gün sonra vermiştir.

26- 20 Mayıs 2016 tarih ve 6718 Sayılı Yasa ile Anayasa’ya eklenen geçici 20. madde ile dokunulmazlıkları kaldırılan ve daha sonra tutuklanan, aralarında partinin diğer eş genel başkanının, parti sözcüsünün ve grup başkanvekilinin de olduğu HDP’li

1 AYM, Mustafa Ali Balbay başvurusu, B. No: 2012/1272, 04.12.2013, para. 111-119 ve 127-134.

2 AYM, Kemal Aktaş ve Selma Irmak başvurusu, B. No: 2014/85, 03.01.2014, para. 54-60 ve 67-75; Faysal Sarıyıldız başvurusu, B. No: 2014/9, 03.01.2014.

milletvekillerinin yasama faaliyetlerine katılma ve Meclis'te seçmenlerini temsil etme hak ve görevleri ellerinden alınmış, Hükümet sistemini değiştiren bir anayasa değişikliği referandumu sürecinde konu ile ilgili çalışma yapmaları engellenmiştir. Milletvekillerinin tutuklu oldukları için kullanamadıkları yasama ve denetleme yetkileri, başkasına devredilemediği gibi, avukat veya başka bir milletvekili aracılığı ile de kullanılamamaktadır. Bu nedenle tutuklu milletvekillerinin tutukluluğu yalnızca kendilerini değil, tutuklu olmaları sebebiyle kendilerini Meclis'te temsil etmeleri için oy veren seçmenlerini de cezalandırmakta, ayrıca, Meclis'in ikinci büyük muhalefet partisi olan HDP üzerinden muhalefeti susturma amacı taşımakta ve serbest seçim hakkını da ihlal etmektedir.

27- Ülkenin en fazla oy olan üçüncü partisi ve bir muhalefet partisi olan HDP'nin eş genel başkanı olan ve cumhurbaşkanlığı seçiminde 6 milyon seçmenin oyunu almış bir milletvekili olan başvurucunun bir buçuk yılı aşkın süredir tutuklu yargılanıyor olması, yasama faaliyetlerine katılmasını ve seçmenlerini temsil etmesini de imkansız hale getirmektedir. Zira artan şiddet ortamı, Türkiye'nin hükümet sisteminde değişikliğe yol açacak bir anayasa değişikliği süreci, aralarında başvurucunun ve aynı partiden milletvekillerinin de olduğu muhaliflere yönelik baskı ve tutuklama koşulları ortadayken, muhalif bir siyasi partinin eş genel başkanı olarak başvurucunun ülke siyaseti ile ilgili gündem ve strateji belirleme hak ve ödevi bulunmaktadır.

28- 15 Mayıs 2018 tarihli tahliye talebinde ve 21 Mayıs 2018 tarihli talebin reddi kararında muhalif üyenin şerhinde de belirtildiği üzere, 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana tutuklu olan başvurucunun tutukluluk durumu halihazırda milletvekili olması nedeniyle seçme ve seçilme hakkının ağır bir ihlali iken, başvurucunun artık bir cumhurbaşkanı adayı olarak tutuklu bulunuyor olması bu ihlalin ağırlığını daha da arttırmaktadır. Tutuklu olması nedeniyle 16 Nisan 2017 tarihli referandumunda da herhangi bir faaliyette de bulunamayan başvurucunun tutuk hali, başvuru dışında diğer beş adayın, her türlü propaganda araçlarından yararlanarak seçim çalışması yürüttüğü bu şartlarda yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminin meşruiyetine de gölge düşürmektedir. Nitekim, bu durum başvurucunun 'rakipleri' sayın Muharrem İnce, Meral Akşener ve Temel Karamaoğulları tarafından da dile getirilmiş ve adil bir yarış ve seçim süreci için başvurucunun tutuksuz yargılanması gerektiği vurgulanmıştır.

29- Tüm bu nedenlerle, başvurucunun bir buçuk yılı aşkın süre ile tutuklu oluşu Anayasa'nın 19. maddesinin 7. Fıkrasının ihlali.

Anayasa'nın 26. Maddesi ve AİHS'nin 10. Maddesinde Düzenlenen İfade Özgürlüğü Işığında 67. Maddesi ile AİHS'ye Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. Maddesinde Güvence Altına Alınan Serbest Seçim Hakkının İhlali:

30- Türkiye Büyük Millet Meclisi, 20 Nisan 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yenilenmesine ve seçimlerin 24 Haziran 2018 tarihinde yapılmasına

karar vermiş, bu karar, 20 Nisan 2018 tarihli ve 30397 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

- 31- Anayasa’nın geçici 21. maddesinin A fıkrasında yer alan “milletvekili genel seçimi, cumhurbaşkanlığı seçimi ile birlikte yapılır” hükmü uyarınca Cumhurbaşkanlığı seçimi de 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacaktır.
- 32- Başvurucu Selahattin Demirtaş da HDP tarafından Cumhurbaşkanı adayı olarak gösterilmiş, adaylık bildirimini 5 Mayıs 2018 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı’na bildirilmiştir. Yüksek Seçim Kurulu ise 12 Mayıs 2018 tarih ve 472 karar sayılı kararı ile başvurucunun Recep Tayyip Erdoğan, Meral Akşener, Muharrem İnce, Doğu Perinçek ve Temel Karamollaoğlu ile birlikte cumhurbaşkanlığı seçiminde aday olduğunu duyurmuştur.
- 33- 15 Mayıs 2018 tarihli tahliye talebinde ve 21 Mayıs 2018 tarihli talebin reddi kararında muhalif üyenin şerhinde de belirtildiği üzere, 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana tutuklu olan başvurucunun tutukluluk durumu halihazırda milletvekili olması nedeniyle seçme ve seçilme hakkının ağır bir ihlali iken, başvurucunun artık bir cumhurbaşkanı adayı olarak tutuklu bulunuyor olması bu ihlalin ağırlığını daha da arttırmaktadır. AİHM, milletvekili-seçmen ilişkisinden hareketle, ifade özgürlüğünün halkın seçilmiş temsilcileri için özellikle önemli olduğunu, zira milletvekilinin seçmeni temsil ettiğini, onların taleplerine dikkat çekerek menfaatlerini savunduğunu, dolayısıyla bir muhalif milletvekilinin ifade özgürlüğüne yönelik müdahalenin daha sıkı bir denetimi gerektirdiğini vurgulamıştır. (Castells v. İspanya, Başvuru No: 11798/85, 23.12.1992, para. 42) Başvurucunun seçmenlerinin iradesini temsilen yaptığı barışçıl konuşmalar nedeniyle tutuklanması, yalnızca kendisinin ifade özgürlüğünü ihlal etmekle kalmaz, aynı zamanda demokratik tartışma alanını daha da daraltarak başvurucunun temsil etmekle yükümlü olduğu seçmenlerin siyasi iradesinin topluma yansımaları da engeller. Tüm bu nedenlerle AİHS’nin 10. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine de karar verilmelidir.
- 34- Tutuklu olması nedeniyle 16 Nisan 2017 tarihli referandumunda da herhangi bir faaliyette de bulunamayan başvurucunun tutuk hali, başvuru dışında diğer beş adayın, her türlü propaganda araçlarından yararlanarak seçim çalışması yürüttüğü bu şartlarda yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminin meşruiyetine de gölge düşürmektedir. Nitekim, bu durum başvurucunun ‘rakipleri’ sayın Muharrem İnce, Meral Akşener ve Temel Karamaoğulları tarafından da dile getirilmiş ve adil bir yarış ve seçim süreci için başvurucunun tutuksuz yargılanması gerektiği vurgulanmıştır. **(EK-13 Resmi Gazete Örneği, Adaylık Başvurusu ve Tutanak Örneği)**

a) İlgili Hukuk

- 35- Serbest seçim hakkı, Anayasa’nın 67. maddesi ile AİHS’nin 1 No.lu Ek Protokolü’nün 3. maddesinde güvence altına alınmıştır.

"AY Madde 67 – Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.

(Değişik fıkra: 23/7/1995-4121/5 md.) Seçimler ve halkoylaması serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler."

36-6771 sayılı yasa ile Anayasa'da kısmi değişiklikler yapılmış ve cumhurbaşkanlığı sistemi yürürlüğe girmiştir. Buna göre;

"AY Madde 77 – (Değişik: 21/1/2017-6771/4 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde 101 inci maddedeki usule göre ikinci oylama yapılır."

37-298 S. Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkında Kanun 1. madde gereğince, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de bu kanun hükümleri uygulanacaktır. Yasanın 2/1. maddesinde Seçim esasları:

"Madde 2 – Seçimler, serbest, eşit, tek dereceli genel oy esaslarına göre yapılır." şeklinde tanımlanmıştır.

38-298 s. yasanın 49,50 ve 51. maddelerinde açık ve kapalı yerlerde propaganda serbestliğine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Yasanın 51/A maddesi seçim büroları, 52. maddesi ise radyo ve televizyonlarda propaganda hususlarını düzenlemektedir.

"Propaganda serbestliği ve süresi:

Madde 49 – (Değişik: 25/8/1961-356/1 md.)

Seçimlerde propaganda, bu kanun hükümleri dairesinde serbesttir.

Madde 52 – (Değişik: 17/5/1979-2234/1 md.)

(Değişik: 10/6/1983-2839/46 md.) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler.

(Değişik: 10/9/1987-3403/1 md.) Propaganda, oy verme gününden önceki onuncu günün sabahında başlar ve oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inde sona erer.

(Değişik: 10/6/1983-2839/46 md.) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır."

b) Başvurucunun Cumhurbaşkanlığı Adaylığı Ve "Serbest Seçim Hakkının" İhlali

▪ Propaganda Serbestliği Açısından

39- Başvurucu, 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana tutukludur. Tutukluluk durumu, milletvekili olması nedeniyle seçilme hakkının ağır ihlali niteliğinde olduğu gibi, kendisine temsil yetkisi veren seçmen açısından da "seçme hakkının" ağır ihhalidir.

40- Nitekim başvuru, tutuklu olduğu tarihten bu yana hiçbir yasama faaliyetine katılmadığı gibi, Eş Genel Başkanı olduğu Siyasi Parti adına 16 Nisan 2017 Tarihli Referandumda da herhangi bir faaliyet yürütememiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin siyasi niteliğinde sistemsel değişikliğe giden bu Anayasa değişikliğini konu edinen Referandumda geçerli oyların %50'sinden fazlasının EVET çıkması ile Anayasa değişikliği gerçekleşmiş, gerçekleşen bu Anayasa değişikliği sonrasında da erken genel seçime gidilmesine, Cumhurbaşkanı seçiminin de birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

41- Gerek Anayasa ve gerekse 298 s. kanun uyarınca seçimlere ilişkin ilkelerin en belirleyici olanları eşitlik ve serbestlik ilkeleridir. Eşitlik ve serbestlik ilkeleri, seçmenin seçme ve oy hakkını kapsadığı gibi, seçime katılacak adayların kullanacağı olanaklar ve yetkiler için de geçerlidir.

42- Serbest seçimler ve eşitlik ilkesinin sadece soyut olarak kabulü yeterli değildir, fiili olarak da uygulanması gerekir. Başvurucu tutuklu olmasına rağmen cumhurbaşkanı adayı olarak seçime katılma hakkını kullanmakta ise de, seçim faaliyetlerine eşit şekilde katılması tutukluluk sebebiyle engellenmektedir. Seçim sürecinin temel faaliyetleri olan açık-kapalı yer toplantıları, radyo-televizyon konuşmalarının tutukluluk koşullarında yerine getirilmesi mümkün değildir.

43- Seçimlerin temel faaliyeti propaganda ve tanıtım faaliyetidir. Eşitlik ve serbestlik ilkesinin hayata geçmesi açısından tüm adayların tam bir serbestlikle ve eşit şekilde propaganda olanaklarından yararlanması, kendi programını seçmenin bilgisine sunması gerekir. Bu şekilde serbestçe oluşacak kamuoyu sonrasında seçmen gizli oyla seçimini yapar ve bu suretle demokratik sistemlerin tanımlayıcısı olan "etkin siyaset makamların seçimle belirlenmesi" ilkesi gerçekleşmiş olur.

44- Başvurucu dışında diğer 5 adayın, her türlü propaganda araçlarından yararlanarak seçim çalışması yürüttüğü bu şartlarda yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminin meşruiyetine gölge düştüğü genel olarak kamuoyunca da kabul edilmektedir.

- 45- Nitekim, başvurucunun tutukluluk koşullarında yapılacak bir Cumhurbaşkanlığı Seçiminin adil olmayacağı hususu, diğer bir çok Siyasi parti temsilcisi ve bizzat Cumhurbaşkanı Adayı olan Sayın Muharrem İNCE ve Sayın Temel KARAMOLLAOĞLU tarafından da sıklıkla dile getirilmektedir. Diğer taraftan özellikle sosyal medya ve diğer kitle iletişim araçları ile milyonlarca seçmenin bu konuya dikkat çektiği, konunun ulusal ve uluslararası kamuoyunda tüm sıcaklığı ile tartışılmaya devam ettiği de bir gerçektir.
- 46- Bir cumhurbaşkanı adayı olarak, ülke siyaseti ile ilgili gündem ve strateji belirleme hak ve ödevi olan başvurucunun tutuklu bulunduğu F Tipi Cezaevinden seçim çalışmalarını yürütmesi, seçmenle bir araya gelerek miting, toplantı vb. propaganda araçlarından yararlanması fiilen imkansızdır.
- 47- Dolayısıyla 24 Haziran seçimi, AKP-MHP ittifakı için başta TRT olmak üzere devletin ve Hükümetin tüm imkanlarını sınırsız kullandığı, medyanın yüzde 90'ının "*havuz medyası*"na dahil edildiği, valilikleri, kaymakamlıkları, emniyeti, yargıyı, Diyaneti (camileri), Milli Eğitimi (okullar) vb. her imkanı kullandığı bir ortamda bu seçime en zor koşullarda giren ise HDP'nin Cumhurbaşkanı Adayı başvuru Selahattin Demirtaş'tır. HDP ve DBP'nin seçilmiş belediye başkanları, binlerce üyesi tutuklu, il ve ilçe binalarına her gün yeni ve keyfi baskınlar yapıp üyeleri gözaltına alınmakta, kısacası HDP savcılar ve emniyet tarafından sürekli taciz edilmektedir.
- 48- Bütün bunların da ötesinde, AKP-MHP ittifakı stratejisini HDP'nin barajın altında bırakılması ve başvurucunun seçim sürecini akamete uğratmak üstüne kurmuştur. Bu yüzden de seçim süreci boyunca başvurucunun tutukluluğunun devam ettirilmesinin bu amacın bir parçası olduğuna dair inancın bertaraf edilmesinin tek yolu başvurucunun tahliyesine karar verilmesidir.
- 49- Bir cumhurbaşkanı adayı olarak ülke siyaseti ile ilgili gündem ve strateji belirleme hak ve ödevi olan başvurucunun tutuklu bulunması ve katı tecrit şartlarında tutulması, dışarı ile bağlantısının cezaevi idaresi tarafından keyfi bir şekilde engellenmesi, devletin ilgisiz kurum ve görevlilerinin bu görüş ve siyasetler hakkında önceden bilgi sahibi olması anlamına gelmektedir ki bu, adil bir seçim yarışının ve seçim adaletinin millet iradesinin layıkıyla Meclis'te tecelli etmesi ve hakkaniyetli seçim ortamı amacına başından müdahale anlamına gelmektedir. Bu da hiç şüphesiz, vekillerin normalde meclis çatısı altında yaptıkları faaliyetlerin Devlet'in eleştirilen siyaset ve politikaları aleyhine yürütmek istediği çalışmalara karşı bir baskıyla karşı karşıya kalması riskini doğurmakta, tutukluluğa bağlı koşullardan dolayı başta mahkemeniz kararları olmak üzere mahkeme kararları bunların engellenebilmesinin yolunu açmaktadır.
- 50- Dolayısıyla başvuru dışında diğer bütün adayların meydanlarda propaganda ve seçim çalışmalarını durmadan yürüttüğü bir ortamda başvuru açısından tedbir niteliğindeki tutukluluk kurumunun yarattığı sonuç nedeniyle cezaevi koşullarında her

türlü imkan ve araçtan yoksun olarak propaganda faaliyetini yürütmek zorunda bırakılmasının hakkaniyetle bağdaşır bir yanı bulunmamaktadır.

▪ **Seçme Seçilme Hakkı Açısından**

51- Bir ifade biçimi olan seçimlerde ifade özgürlüğü temelli olarak iki tür hak gündeme gelmektedir: Birinci olarak halkın kendisini ifade hakkı, ikinci olarak aday olan kişinin seçilme hakkı. Anayasanın 67. maddesinde ifade bulan seçme ve seçilme hakkı, sadece bir seçimde aday olmayı veya bir seçimde oy kullanmayı güvenceye bağlayan bir hüküm değildir. Seçme ve seçilme hakkının etkili olarak kullanılmasının somut tüm koşullarının yaratılması gerekliliğine de işaret eden bir hükümdür. Bu açıdan Cumhurbaşkanı adayları olan başvurusunun mevcut tutukluluk halinin, işaret edilen ve serbest seçim hakkının özünü oluşturan somut koşulları ortadan kaldırmaktadır. Şöyle ki;

52- Demokrasi, en basit tanımıyla, siyasal iktidarın belirlenmesinde halkın söz sahibi olduğu rejimdir. Temsilcilerin serbest seçimlerle iş başına gelmeleri ve bu seçimlerin düzenli aralıklarla tekrarlanmaları, demokrasinin vazgeçilmez kuralıdır. Seçimlerin serbest olması demek, birden fazla aday arasında gerçek bir tercihe olanak vermesi demektir. Bu ise:

- *Herkesin seçimle gelinen görevlere aday olabilmelerini;*
- *Adayların, hukuken eşit koşullarda yarışabilmelerinin güvenceye alınmasını;*
- *Seçme hakkının, çağdaş demokratik ilkelere uygun olarak tanınmış olmasını gerektirir.*

53- Anayasa'nın 67. maddesi ile AİHS'nin 1 No.lu Ek Protokolü'nün 3. maddesinde güvence altına alınan serbest seçim hakkı, sadece seçimlerde aday olma hakkını değil, aynı zamanda seçildikten sonra milletvekili olarak parlamentoda bulunma hakkını da ihtiva etmektedir. Seçmenler açısından ise sadece oy kullanmayı değil, yasamanın oluşumuna katkıda bulunma ve yasama organında temsil edilmeyi kapsamaktadır. (AİHM, Rıza ve Diğerleri v. Bulgaristan, Başvuru No: 48555/10 ve 48377/10, 13.10.2015, para. 148) Bu bağlamda seçilmiş milletvekilinin yasama faaliyetine katılmasına yönelik müdahale, sadece onun seçilme hakkına değil, aynı zamanda seçmenlerinin serbest iradelerini açıklama hakkına da yönelik bir müdahale teşkil edebilmektedir. (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz: Sadak ve Diğerleri v. Türkiye, Başvuru No: 25144/94, 26149/95, 26154/95, 27100/95, 27101/95, 11.06.2002, para. 33, 40) (AYM, Kemal Aktaş ve Selma Irmak başvurusu, Başvuru No: 2014/85, 03.01.2014, para. 54)

54- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 Nolu Protokolünün 3 maddesi ile “Serbest Seçim Hakkı”, “Sözleşmeciler Taraf Devletler yasama organının seçimi için, halkın kendi düşüncelerini serbestçe ifade etmesinin güvence altına alındığı koşullarda,

makul aralıklarla ve gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt eder.” şeklinde düzenlenmiştir.

55- AİHM "serbest seçim hakkı"nı Avrupa kamu düzeninin temel unsuru olan demokrasinin en önemli ilkelerinden biri olarak kabul etmektedir. AİHM, Sözleşme'ye Ek 1 Nolu Protokol'ün 3. maddesinin koruduğu hakların, hukukun üstünlüğüne dayanan etkili ve anlamlı bir demokrasinin temellerinin kurulması ve sürdürülmesi için hayati öneme sahip olduğunu belirtmiştir. (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz: Mathieu-Mohin ve Clerfayt v. Belçika, Başvuru No: 9267/81, 02.03.1987, para. 47; Ždanoka v. Letonya [BD], Başvuru No: 58278/00, 16.03.2006, para. 103; Yumak ve Sadak v. Türkiye [BD], Başvuru No: 10226/03, 08.07.2008 para. 105)

56- Öte yandan, seçme ve seçilme hakkı, mutlak olmayıp meşru amaçlarla sınırlanabilir. Nitekim Anayasa'nın 67. maddesinde siyasi haklara "kanunda gösterilen şartlara uygun" olarak sahip olunacağı belirtilmiş, maddede bazı özel sınırlamalara yer verilmiş ve Anayasa'nın diğer maddelerinde de bu hakların kullanılmasına yönelik bazı sınırlamalar öngörülmüştür. Anayasa'da belirtilen sebeplere dayanılarak kanunla getirilen sınırlamaların Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen şartlara uygun olması gerekmektedir. Benzer şekilde, AİHM de bu hakların sınırlandırılabilirliğini kabul etmekte, ancak bu sınırlamaların "yasama organının seçiminde halkın görüşlerinin “serbestçe açıklanması”nı ve bu anlamda belli kişilerin veya grupların ülkenin siyasal hayatına katılımlarını engelleyici, söz konusu hakkın özünü zedeleyecek ve etkisini ortadan kaldıracak ölçüde olmaması ve öngörülen amaçla orantılı olması gerektiğini belirtmektedir. (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz: Mathieu-Mohin ve Clerfayt v. Belçika, Başvuru No: 9267/81, 02.03.1987, para. 52; Tanase v. Moldova [BD], Başvuru No: 7/08, 27.04.2010, para. 157, 158, 161) AİHM, orantılık ölçütünü aynı zamanda müdahalenin keyfi olmaması gerektiği açısından da ele almaktadır. (AİHM, Yumak ve Sadak v. Türkiye [BD], Başvuru No: 10226/03, 08.07.2008, para. 109(iii))

57- AİHM, serbest seçim hakkına yönelik kısıtlamalarda şu ölçütlere göre hareket etmektedir. Sınırlandırmanın (a) mahkeme ve seçim uyuşmazlıklarını çözen organların kararları da dâhil olmak üzere öngörülebilir olması (b) seçilme hakkının özüne zarar verecek ve etkinliğini ortadan kaldıracak nitelikte olmaması, (c) meşru bir amaca yönelik olması ve (d) sınırlandırmada kullanılan aracın orantısız olmaması gerekmektedir. Aksi bir tutum, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını engelleyecektir (Mathieu-Mohin ve Clerfayt v. Belçika).

58- Halen milletvekili olan ve bir önceki Cumhurbaşkanlığı seçiminde, yaklaşık 20 milyon nüfusa tekabül edecek şekilde 6 milyonu aşkın seçmenin oyunu alan başvurucunun, 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimine “tutukluluk şartlarında” katılıyor olmasının, serbest seçim hakkını tamamen ortadan kaldırdığı bir vakadır.

59- AİHM'in, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 Nolu Protokolün 3. Maddesinde düzenlen serbest seçim hakkının ihlali şikayetleri ile ilgili, sadece yasama organı seçimleri yönünde bir tartışma yürütmediği, aynı zamanda yasama faaliyetlerinin bir kısmını kullanabilecek olan Cumhurbaşkanı/Devlet Başkanı seçimlerinde de uyguladığı bilinmektedir.

60- Gerçekten de kural olarak devlet başkanı, bazı ülkelerde yasama faaliyetine, başta onaylama/veto etme olmak üzere birtakım etkilerde bulunmak suretiyle katılım sağlamaktadır. Ancak, Batı demokrasilerinde çoğunluğu oluşturan diğer bazılarında ise yürütmenin bir kanadını/başını oluşturan devlet başkanı, yasanın oluşumuna katılmamakta, yasanın yürürlüğüne yönelik ısrar etme veya geri göndermeyle sınırlı biçimde etki etmektedir. Dolayısıyla konuya salt organik kriterle yaklaşıldığında yürütme alanında bulunduğu açık olan devlet başkanının, prosedürel gerekçelerle yasama bünyesinde düşünülmesi söz konusu olabilmektedir. (Yrd. Doç.Dr. Tolga Şirin, *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Serbest Seçim Hakkı*)

61- AİHM, Devlet başkanının seçimine yönelik başvurularda bu konudaki yaklaşımını belli ölçüde farklılaştırmıştır. Örneğin Azerbaycan'ın eski başbakan yardımcısı ve dışişleri bakanı Resul Guliyev'in, vaktiyle hakkında açılan çeşitli ceza davalarından dolayı ABD'ye iltica etmesinden dolayı, Cumhurbaşkanlığı seçimi adaylık başvurusu, Azerbaycan Anayasası hükümleri gereğince reddedilmiş ve konu Mahkeme önüne taşınmıştır. Mahkeme bu davada, geçmiş dönemden farklı olarak, seçimi yapılan makamın nasıl adlandırıldığı ile ilgilenmemiş, **bunun yerine söz konusu makamın yasama (legislature) sayılıp sayılamayacağını üzerinde durmayı tercih etmiştir. Bu kararda Mahkeme, Azerbaycan devlet başkanı her ne kadar yürütmenin başı olsa da, bu makama seçilen kişinin, parlamentodan geçen yasaları imzalama, veto etme ve aynı zamanda başkanlık kararnameleri yayımlama gibi yasamayla ilişkili sınırlı yetkilere sahip olduğuna dikkat çekmiştir.** Ancak Mahkeme'ye göre bu yetkiler, "Parlamentonun yasa kabul etmesi" gibi münhasıran parlamentoya ait olan "saf yasama iktidarı" boyutunda değildir. Çünkü devlet başkanının yasama sürecindeki yetkileri, "parlamentoya rağmen" veya "parlamentonun yerine geçerek" gerçekleştirilebilecek nitelikte değildir. Mahkeme'ye göre bu yetkiler "Azerbaycan'ın cumhuriyetçi hükümet yapısının fren ve denge sistemi açısından çok sınırlı yorumlanacak" karakterdedir. **Yani Mahkeme, geçmiş içtihatlardan farklı olarak bir organın şekli anlamda yasama olarak adlandırılmış olması ile ilgilenmemiş, maddi bir araştırmaya girişmiştir.** (Yrd. Doç.Dr. Tolga Şirin, *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Serbest Seçim Hakkı*)

62- Dolayısıyla kural olarak ilk bakışta, P1-Md.3'ün devlet başkanının seçimlerinde uygulanmayacağına yönelik genel bir çıkarıma ulaşmak mümkün görünse de Howard Davis'in altını çizdiği üzere bu tespit yanıltıcıdır. Çünkü yukarıda da değindiğimiz üzere, birçok hukuk sisteminde devlet başkanlarının, (yasa teklif etmek veya veto etmek vb. gibi) yasama erki ile ilişkili çok önemli yetkileri bulunmaktadır. (Yrd. Doç.Dr. Tolga Şirin, *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Serbest Seçim Hakkı*)

63- Öyle ki Mahkeme de, bu gerçeğin farkında olarak, yukarıda aktardığımız *Guliyev v. Azerbaycan* kararından birkaç ay sonra verdiği *Boskoski v. FYR Makedonya* kararında; P1-Md.3'ün yasama organı seçimlerine uygulanma olasılığının dışlamadığını açıkça ifade ederek, **eğer devlet başkanlığı makamına yasa teklif etme ve kabul etme yetkisi ya da yasa metnini kontrol etme konusunda geniş bir keyfiyet veya esas yasa düzenleme makamlarını sorgulama yetkisi açıkça verilmiş ise; bu makama yönelik seçimin P1-Md.3 anlamında yasama organı seçimi olarak görülebileceğini ifade etmiştir.** Hal böyle olunca devlet başkanlığı seçiminin kategorik olarak P1-Md.3 kapsamı dışında olduğunu söylemek bu bilgi ışığında mümkün değildir.

64- Özetle; Mahkeme, söz konusu seçimin sadece isminin “devlet başkanlığı seçimi” olması ile ilgilenmemekte, fakat aynı zamanda seçilecek olan kişinin maddi anlamda yasama sürecinin bir parçası olup olmadığı üzerinde durmaktadır. Dolayısıyla bu saptamadan hareketle yasama fonksiyonuna dâhil olacak bir devlet başkanının seçimi de pek ala P1- Md.3 kapsamındadır denilebilir. (*Yrd. Doç.Dr. Tolga Şirin, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Serbest Seçim Hakkı*)

65- Türkiye’deki somut durumun, AİHM’ce ortaya konulan ilkeler ışığında, yani seçilecek Cumhurbaşkanının maddi açıdan yasama sürecinin/fonksiyonunun bir parçası olup olmadığının değerlendirilmesi için 16 Nisan 2017 tarihinde Referandum ile kabul edilen Anayasa değişikliğindeki Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerine bakmayı gerektirmektedir.

66- Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri başlıklı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 104. Maddesinde, Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri içerisinde sayılan:

- “**Kanunları yayımlar**”,
- “**Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir**”,
- Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.**
- Cumhurbaşkanı yardımcılarını atar ve görevlerine son verir.**
- Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar.**
- Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.**
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.**
- Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı**

kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.

67- Yukarıda belirtilen tüm yetkilerin, yasama organına ait yetkiler olduğu, özellikle “Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.” şeklindeki hüküm ile Cumhurbaşkanına, bir takım sınırlar olmak kaydı ile hemen her konuda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılma yetkisi verildiğini ve dolayısıyla da esas itibarıyla bu konularda bir yasama organı gibi yasama faaliyetinde bulunacağı aşikardır.

68- Seçilecek Cumhurbaşkanının, maddi açıdan yasama fonksiyonuna dahil olacağı, zira, yasama faaliyetleri kapsamında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabileceği nazara alındığında, yapılacak seçimlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek 1 Nolu Protokolünün 3. Maddesi ile güvence altına alınan “Serbest Seçim Hakkı” çerçevesinde ele alınacağı muhakkaktır.

69- Nitekim başvurunun Cumhurbaşkanlığı adaylığı kesinleştikten sonra yargılamasının yapıldığı Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesine yapılan tahliye talebinin reddine ilişkin üye hakimlerden birinin muhalefet şerhinde belirttiği üzere;

- Somut olayda, başvuru hakkındaki soruşturma milletvekili seçilmeden çok önce başlatılmış, tutuklu olarak yargılanırken 12 Haziran 2011 tarihinde yapılan genel seçimde milletvekili seçilmiştir. Bu yönüyle gerek yürütülen kovuşturma gerekse başvurunun tutukluluk hali, başvurunun milletvekili seçilmesi engel teşkil etmemiştir. Bu anlamda, başvurunun seçilme hakkına bir müdahale söz konusu olmadığı gibi buna yönelik bir iddia da ileri sürülmemiştir. Bununla birlikte başvuru, milletvekili seçildikten sonra tahliye edilmediğinden Türkiye Büyük Millet Meclisinde yemin edememiş ve milletvekili görevini fiilen yerine getirmemiştir. Bu görevini yerine getirilmesine engel olan tutukluluk halinin, milletvekili olarak siyasi faaliyet ve temsil hakkını engellemesi nedeniyle seçilme hakkına bir müdahale teşkil ettiği açıktır.
- Yukarıda açıklandığı üzere, başvurunun milletvekili seçildikten sonraki tahliye talepleri ilgili mahkemeler tarafından reddedilmiştir. Önceki başlıktaki İnceleme sonucunda, başvurunun milletvekili seçildikten sonraki tahliye taleplerinin reddine ilişkin kararlarda başvurunun seçilme ve temsil hakkı ile yargılamanın tutuklu olarak sürdürülmesindeki kamu yararı arasında makul bir dengenin gözetilmediği, dolayısıyla Anayasanın 19 maddesinin 7. fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Başvurunun makul olmayan bir şekilde tutuklu kalması yasama

faaliyetlerine katılmasını engellemiştir. Başvurucunun milletvekili olduktan sonra tutuklu kaldığı süre de gözetildiğinde, seçilme ve milletvekili olarak siyasi faaliyette bulunma hakkına yönelik bu ağır müdahalenin ölçülü ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğu söylenemez.

- *Açıklanan nedenlerle, Anayasanın 19. maddesinin 7. fıkrası ile bağlantılı olarak 67. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir” şeklinde seçilme hakkı, tutuklama temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması kavramlarını Anayasanın 13. maddesi, 19. maddesi, 67. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ek 1 no’lu protokolün 3. maddesine göre yorumlamış, seçilme hakkını yönelik sınırlandırmaların Anayasanın 13. maddesine göre hakkın özünü zedeleyecek ve etkisini ortadan kaldıracak ölçüde olmaması ve öngörülen amaçla orantılı olması gerektiği kanaatine varmıştır.*
- *Anayasanın temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması başlıklı 13. maddesi, temel hak ve hürriyetler özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz” temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmaması başlıklı 14 maddesinin 1. fıkrası Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmaya ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz” şeklindedir.*
- *Sanık Selahattin Demirtaş’ın 23. dönem Diyarbakır, 24. dönem Hakkari, 25. ve 26. dönem İstanbul milletvekili olarak seçilmiş olması, Barış ve Demokrasi Partisi Eş Genel Başkanlığı ile Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanlığı görevlerini yürütmüş olması, 2014 yılında ilk defa hal oyuyla ile yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminde aday olmuş olması ve özellikle hükümlü değil tutuklu olması nedenleriyle, 24/06/2018 tarihinde yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçime aday olmasının sadece salıverilmesini sağlamak amacı ile yapıldığını söylemek mümkün değildir.*
- *Türk siyasi hayatında uzun süredir milletvekilliği, siyasi parti genel başkanlığı yapmış ve bir önceki Cumhurbaşkanı seçimi aday olmuş ve 24/06/2018 tarihinde yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçiminde adaylığı kesinleşen sanık Selahattin Demirtaş’ın, iddianamede yüklenen suçlar ve fiiller ile tutuklu kaldığı süre göz önünde bulundurulduğunda, Cumhurbaşkanlığı seçimi süresince tutuklu kalmasının yukarıda açıklanan serbest seçim hakkını özünden zedelemesi ve bu hakkın etkin kullanımını engellemesi Anayasanın 13. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesindeki “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasının özüne dokunulamayacağı ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı” hükümlerine uygun olmaması nedenleri ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67. maddesinin 1. fıkrasındaki Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 13. maddesindeki Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun seçim propagandası başlıklı 2. kesimindeki, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ek 1 no’lu protokolün 3. maddesindeki haklarını kullanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 13. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesi, 67. maddesinin 1. fıkrası ve Avrupa İnsan hakları Sözleşmesinin ek 1 no’lu protokolün 3. maddesi gereğince, Ceza Muhakemesi Kanununun 109.*

maddesinin 3. fıkrasının a bendine göre yurt dışına çıkmamak adli kontrol uygulanmak sureti ile salıverilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatindeyim."

70- Başvurucunun gerek milletvekili olması ve gerekse de 24 Haziranda yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçiminde adaylığının kesinleşmiş olması nedeniyle, mevcut tutukluluk halinin, Anayasa'nın 19. Maddesi ile AİHS'nin 5. maddesinde düzenlenen kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı ile birlikte "serbest seçim hakkını" düzenleyen Anayasa'nın 67. ve AİHS'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinin ihlali niteliğindedir.

Anayasa'nın 19. Maddesiyle ve 67. Maddesiyle Bağlantılı Olarak Anayasa'nın 13. ve 14. Maddelerinin ve AİHS'nin 5. Maddesiyle ve AİHS'ye Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. Maddesi ile Bağlantılı Olarak AİHS'nin 18. Maddesinin İhlali:

71- Yukarıda detaylı bir şekilde yer verilen bilgilerden anlaşılaacağı üzere başvuru hakkında verilen tutuklama kararı, gerekçesiz olarak verilen tutuk halinin devamına yönelik kararlar ve başvuruunun bir buçuk yılı aşkın süredir tutuklu olması, ülkenin en çok oy alan üçüncü partisinin milletvekili ve Cumhurbaşkanı adayı olarak siyasi faaliyette bulunmasını, seçmenlerini temsil etmesini engelleme ve bu konudaki faaliyetleri nedeniyle başvuruucuyu cezalandırma amacını taşımaktadır. Başvuru bu şekilde, AİHS'nin 5. ve AİHS'ye ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. maddesiyle bağlantılı olarak AİHS'nin 18. maddesinin ihlal edildiği görüşündedir.

72- Başvuru, ülkenin en çok oy alan ikinci muhalefet partisi olan HDP milletvekili olup, aynı zaman da Cumhurbaşkanı adayıdır. 7 Haziran seçimlerinden önce dillendirilen başkanlık sistemi arzusu, hükümet ile HDP arasındaki siyasi gerilimin en önemli sebeplerinden biri olmuştur. HDP'nin başkanlık sistemine karşı tavrı, eş genel başkanlar düzeyinde defalarca belirtilmiştir. Başvuruunun 'seni başkan yaptırmayacağız' çıkışından sonra, başvuru, hukuka aykırı olarak dokunulmazlığının kaldırılmasının ardından tamamen siyasi faaliyetleri nedeniyle tutuklanmıştır. Daha sonra cumhurbaşkanı tarafından 'terörist' denilerek hedef de gösterilen başvuru, diğer tutuklu HDP milletvekillerinin aksine tutuklanmasının üzerinden geçen bir buçuk yılı aşkın sürede hala tahliye edilmemiş, böylece referandum sürecini cezaevinde geçirmesi sağlanmış, şimdi de Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde cezaevinde olması amaçlanmaktadır. Bu durum, başvuruuya karşı AİHS'nin 18. maddesine aykırı olarak hükümetin "gizli bir ajandası" olduğuna ilişkin kuvvetli bir göstergedir.

73- Daha önce başvuruunun tutuk haline ilişkin Anayasa Mahkemesi'ne sunduğumuz bireysel başvurularda ve ek beyanlarda Sözleşme'nin 18. Maddesinin ihlaline ilişkin yeterli örnekleri sunmuştuk. Ancak, başvuruunun Cumhurbaşkanı adayı olmasından sonraki gelişmelere değinmekte fayda bulunmaktadır. Daha önce de defalarca başvuru Demirtaş ve Yüksekdağ hakkında açıklamalarda bulunan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Hakkari'de AKP'li yöneticilerle bir araya gelmesinin ardından

gazetecilere yaptığı açıklamada “Gidip cezaevinde bir cumhurbaşkanı adayını ziyaret edip, onun çıkmasını isteyen ve propaganda yapmasını isteyen bir zihniyeti şiddetle kınıyorum. Kınamamın sebebi de açıktır. İlk önce kendi vicdanına sorun. Peki çocuklar niye şehit oldu? Askerlerimiz, polislerimiz, 6-7 Ekim olaylarında katledilenler niye katledildi? Kim katletti? Yani CHP’li kardeşlerimiz şunu bilsinler. Vicdanlarına sesleniyorum. Her şey oy mu, her şey seçim mi? Her şey sağa sola selam çakma mı? Bunu bizim kabul edebilmemiz mümkün değil. Sadece onlar değil, diğer cumhurbaşkanı adayları da sıraya girmişler, selam söylüyorlar. ‘Demirtaş dışarı çıksın, propaganda yapsın.’ Böyle bir şey ne vicdana ne ahlaka ne de demokrasiye sığar? Ben çok merak ediyorum. Bu siyasi partilere ve o cumhurbaşkanı adaylarına oy verenler, kendi vicdanlarında bir tarafta bu olayları tarif edenleri, diğer taraftan da bu ülkenin huzur, güven ve selameti için ortaya koyanları ayrı ayrı kefeye koysunlar. Böyle bir şey mümkün mü? Siz 53 insanı şehit eden insanı nereye koyacaksınız? Yıllardan beri terör üzerinde siyasal dayatma yapanları nereye koyacaksınız ve bunun üzerinden rant elde edenleri nereye koyacaksınız? Türkiye’nin çıkarlarını Avrupa ve ABD’ye peşkeş çekenleri nereye koyacaksınız? Kendi tabanlarının, bu kişileri sorgulamaya almalarını talep ediyorum. Vicdanlarını sorgulasınlar. Öyle sadece oy kaygısıyla vicdani, milli, hukuki ve hiçbir demokratik hassasiyet olmadan böyle değerlendirmeler olabilir mi? Devletin polisi, askeri burada mücadele etsin, Türkiye’nin her tarafında kelle koltukta görev yapsınlar. Sen orada cumhurbaşkanı oldum mu şunu yaparım diyorsun ve bu tabanların 3’ü de aynı hadiseyi gerçekleştiriyor.” demiştir.(Dipnot 3)

74- Habertürk’te Kübra Par’ın sunduğu ‘Açık ve Net’ programında konuşan Cumhurbaşkanı başkanışmanı İlnur Çevik ise cumhurbaşkanı adayları Muharrem İnce, Temel Karamollaoğlu ve son olarak da Meral Akşener’in seçim çalışmalarını yürütebilmesi için tutuksuz yargılanması çağrısında bulunduğu eski HDP Eş Genel Başkanı ve HDP’nin cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş’ın tahliye edilmesi konusunda ise olumsuz görüş bildirmiş, Demirtaş’ın serbest bırakılması yönünde kanaat belirten AKP’li isimlerin ifadelerinin hatırlatılması üzerine Çevik, HDP adayının serbest bırakılmaması gerektiğini düşündüğünü belirterek, Demirtaş’ın Kobani olaylarında insanları sokağa sürdüğünü ve Hendek olaylarını başlattığını iddia etmiştir. (Dipnot 4) İlnur Çelik’in Demirtaş’ın neden tahliye edilmemesi gerektiğiyle ilgili bir de köşe yazısı bulunmaktadır. (Dipnot 5)

75- Daha önce başvurumuzda ve ek beyanlarımızda belirttiğimiz üzere, Cumhurbaşkanlığı ve Hükümet çevresinden başvurucunun tahliye edilmemesi gerektiği yönünde gelen bu açıklamalar Mahkemeler üzerinde baskı oluşturmakta ve Sözleşme’nin 18. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

3 <https://www.vaziyet.com.tr/gundem/icisleri-bakani-ndan-demirtas-tahliye-edilsin-h31300.html>

4 <http://t24.com.tr/haber/cumhurbaskanligi-basdanismanindan-cozum-sureci-aciklamasi,630801>

5 <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201805221033538345-ilynur-cevik-demokrasi-aksener-demirtas/>

76- Bir cumhurbaşkanı adayı olarak, ülke siyaseti ile ilgili gündem ve strateji belirleme hak ve ödevi olan başvurunun tutuklu bulunduğu F tipi cezaevinden seçim çalışmalarını yürütmesi, seçmenle bir araya gelerek miting, toplantı vb. propaganda araçlarından yararlanması imkansızdır. Başvurunun kampanya yürütebilmek için elinde mevcut olan tek imkan, kendisini görmeye giden avukatlarıdır. Bir strateji belirlemek, söz söylemek, gündemden haberdar olmak için ise tek aracı, gazete ve televizyondur. 17-21-22 Ocak, 23-24-25-26 Ocak, 6-10-11-12 Şubat, 6-7-8-9-11-12 Mart 2018 tarihlerinde başvurucuya Özgürlükçü Demokrasi gazetesi, 13 Mayıs 2018 tarihinde ise Birgün gazetesi ile Cumhuriyet gazetesi başvurucuya verilmemiştir. Gazetelere el koyma kararlarına yapılan itirazlar reddedilmiş ve el konulan gazeteler başvurucuya verilmemiştir. Bu başvurular da Anayasa Mahkemesi önündedir.

77- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği 9 Mayıs 2018 tarihinde yayımladığı açıklamada seçimlere AKP'nin ifade ve örgütlenme özgürlüğünü ağır bir şekilde kısıtladığı OHAL döneminde giriliyor olmasının seçimlerin adilliğine gölge düşürdüğünü ifade etmiş, Türkiye'yi OHAL'i derhal kaldırmaya ve her vatandaşın seçimlere katılma ve oy kullanma hakkının keyfi olarak ortadan kaldırılmasını engellemeye çağırmıştır.(Dipnot 6) 16 Nisan 2018 tarihli referandum için verdikleri tavsiyelerin hiçbirinin yerine getirilmediğini belirten Avrupa Konseyi Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı da seçimlerin eşit ve adil bir ortamda gerçekleşmeyeceği endişesiyle Türkiye'ye gözlemci göndermeye karar vermiştir.(Dipnot 7)

78- Bu doğrultuda, yalnızca başvurunun özgürlük ve güvenlik hakkı ile seçilme hakkı için değil, aynı zamanda Türkiye'deki genel seçimlerin ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin bir nebze adil ve eşit olabilmesi ve başta başvurucuya oy veren 6 milyon seçmen olmak üzere, seçmenlerin seçme hakkının daha fazla ihlal edilmemesi için başvuru hakkında ivedilikle ihlal kararı verilmesi ve başvurunun tahliye edilmesi gerekmektedir.

İÇ TÜZÜĞÜN 68. MADDESİNE GÖRE BAŞVURUCUNUN TUTUKLULUK DURUMU KONUSUNDA ÖNCELİKLİ GÖRÜŞME KARARI VERİLMESİNİ TALEP ETMEKTEYİZ.

- Sayın Mahkemenin 2012/1272 numaralı başvuruda dikkat çektiği üzere, başvurunun kişi özgürlüğü ve güvenliği hakları ihlal edildiği gibi milletvekili olması nedeni ile siyasi ve yasama faaliyetlerinde bulunma hakkı da ihlal edilmiştir.
- Yine, 2014/84 Başvuru Numaralı Selma Irmak & Kemal Aktaş kararında Anayasa Mahkemesi, Başvurucuların, seçilme hakkının ihlal edildiği iddiasıyla ilgili olarak Anayasa'nın 19. maddesinin yedinci fıkrasıyla bağlantılı olarak 67. maddesinin birinci

6 <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23052&LangID=E>

7 <http://www.hurriyetdailynews.com/osce-to-deploy-350-observers-for-turkeys-snap-election-on-june-24-132186>

fikrasının İHLAL EDİLDİĞİ sonucuna varmıştır. Söz konusu başvurunun yapılış tarihi 31.12.2013 ve karar tarihi de 3.1.2014'ür. 3 gün gibi bir sürede Sayın Mahkeme, milletvekili olan Başvurucuların tutuklu kalmalarının Anayasa'nın 19/7. Fıkrasıyla bağlantılı olarak 67/1 maddesinin ihlali anlamına geldiğini belirtmektedir.

- Başvurucu Demirtaş, 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde cumhurbaşkanı adayı olan bir kişi olarak, diğer beş aday gibi seçim kampanyası yürütememekte, bu durum hem başvurunun hem ona oy veren seçmenlerin serbest seçim hakkını ihlal etmekte hem de seçimlerin adilliğine ve meşruiyetine gölge düşürmektedir.
- Hiç kuşkusuz kişi özgürlüğünün kısıtlanması, maddi bütünlüğün yanı sıra manevi bütünlük açısından ciddi bir tehdit ve tehlike oluşturmaktadır. Bu nedenle başvurunun, 2014/84 nolu, 3.1.2014 tarihli kararına atfen, İç Tüzüğün 68. Maddesine göre - başvuranın tutuklu olması nedeniyle- öncelikli görüşme kararı verilerek ileri sürdüğümüz ihlal sonuçları hakkında karara varmasını ve gereğinin ifası için yerel mahkemeye bildirilmesini talep etmekteyiz.

C- Başvurucunun güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının açıklanması:

- Başvurucunun 4 Kasım 2016 tarihinden bu yana kuvvetli şüphe ve ilgili ve yeterli delil olmaksızın siyasi nedenlerle tutuklu yargılanıyor olması, bir buçuk yılı aşkın süredir gerekçesiz kararlarla tutuk halinin devamına karar veriliyor olması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin 3., 7. ve 8. fıkraları ve başvurunun tutuklu olması ve cezaevinden Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ve yasama faaliyetlerine katılmasının engellenmesi nedeniyle başvurunun ifade özgürlüğü ışığında 67. maddede düzenlenen serbest seçim hakkı da ihlal edilmektedir. Başvurucunun siyasi saiklerle cezaevinde tutulması ve seçim kampanyası yürütmesine izin verilmemesi ayrıca Anayasa'nın 19. ve 67. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 13. ve 14. maddelerini ihlal etmektedir.

III- BAŞVURU YOLLARININ TÜKETİLDİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

A- Başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamalar:

- 1- 15.05.2018 tarihli tahliye talebi
- 2- 21.05.2018 tarihli tahliye talebinin reddi kararı
- 3- Bu karara 22.05.2018 tarihinde yapılan itiraz
- 4- İtirazın 20. Ağır Ceza Mahkemesinin 2018/144 Değişik İş ve 23.05.2018 tarihli kararı ile reddi

B- Başvuru yollarının tüketildiği veya başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarih:

KARARI VEREN MAHKEME/MERCİİ/ MAKAM: Ankara 20. Ağır Ceza Mah.

KARARIN TARİHİ VE SAYISI: 23.05.2018 tarih ve 2018/144 D.İş sayılı karar

TEBLİĞ VEYA ÖĞRENME TARİHİ : 24.05.2018

C- Başvuru mazeret nedeniyle süresi içinde yapılamamışsa buna dair açıklamalar:-

1- MAZERET NEDENİ ----

2- MAZERETİN BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ TARİHİ ----

1- MAZERETE İLİŞKİN BELGELER ---

IV- DİĞER BİLGİLER

A- Başvurucunun Anayasa Mahkemesi önünde devam eden bir başka başvurusu varsa numarası: 2016/25189

B- Başvurucunun kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebi ve bunun gerekçesi: Talebi yok.

V- SONUÇ TALEPLERİ

Yukarıda açıklanan nedenlerle,

- Başvurumuzun İç Tüzük'ün 68. maddesi uyarınca öncelikli olarak incelenmesine;
- Anayasa'nın 19. Maddesi ile AİHS'nin 5. Maddesinde Güvence Altına Alınan Özgürlük ve Güvenlik Hakkının;
- Anayasa'nın 26. Maddesi ile AİHS'nin 10. Maddesinde düzenlenen İfade Özgürlüğü Işığında Anayasa'nın 67. Maddesi ile AİHS'nin Ek 1 Numaralı Protokolü'nün 3. Maddesinde Düzenlenen Serbest Seçim Hakkının;
- Anayasa'nın 19. ve 67. Maddesiyle Bağlantılı Olarak Anayasa'nın 13. ve 14. Maddelerinin ve AİHS'nin 5. ve AİHS'ye Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. Maddesiyle Bağlantılı Olarak AİHS'nin 18. Maddesinin ihlal edildiğine;
- 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin uygulanması bakımından tespit edilen ihlallerin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için kararın bir örneğinin davayı gören mahkemeye ve başvurucunun tutuklu bulunduğu cezaevine gönderilmesine ve başvurucunun tahliye edilmesine;
- Başvurucunun bu suretle uğramış olduğu maddi ve manevi zararlarının giderilmesine;
- Yargılama gideri ve avukatlık ücreti ödenmesine **KARAR VERİLMESİNİ SAYGIYLA TALEP EDİYORUZ.**

Bu başvuru formunda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu; formda belirtilen bilgilerde, adreslerimde veya başvuruyula ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde Mahkemeye bildireceğimi beyan ederim. 29.05.2018

Başvurucu: Selahattin DEMİRTAŞ

Yasal Temsilcileri:

Av. Mahsuni KARAMAN

Av. Benan MOLU

Av. Ramazan DEMİR

Av. Aygöl DEMİRTAŞ GÖKALP

EKLER :

- 1- 7 Aralık 2017 Tarihli Duruşma Tutanağı
- 2- 14-15-16 Şubat 2018 Tarihli Duruşma Tutanağı,
- 3- 11-12-13 Nisan 2018 Tarihli Duruşma Tutanağı,
- 4- 23 Ocak 2018 Tarihli İtiraz Dilekçesi,
- 5- 3 Nisan 2018 Tarihli İtiraz Dilekçesi,
- 6- 19 Nisan 2018 Tarihli İtiraz Dilekçesi
- 7- 30 Mart 2018 Tarihli Tahliye Talebi Dilekçesi,
- 8- 13 Nisan 2018 Tarihli “Tahliye Talebinin Reddi” Kararı
- 9- 15 Mayıs 2018 Tarihli Tahliye Talebi
- 10- 21 Mayıs 2018 Tarihli “Tahliye Talebinin Reddi” Kararı
- 11- 22 Mayıs 2018 Tarihli İtiraz Dilekçesi,
- 12- 23 Mayıs 2018 Tarihli “İtirazın Reddi” Kararı
- 13- Resmi Gazete, Adaylık Başvurusu ve Tutanak Örneği
- 14- Vekaletname ve yetki belgesi,
- 15- Kimlik fotokopisi
- 16- Başvuru harcının ödendiğine dair belge